

УДК 346.16

Пісна Юлія Олександрівна

студентка

Сумського державного університету

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

***Анотація.** У статті розглянуто перспективи вдосконалення правового регулювання спрощеної системи оподаткування в Україні та правове регулювання оподаткування суб'єктів малого підприємництва в країнах ЄС.*

***Ключові слова:** система оподаткування, МСП, ФОП, режим оподаткування.*

У науці та практиці досі залишається дискусійним питання застосування спрощеної системи оподаткування.

Теоретичною базою є теоретичні здобутки, викладені в працях вчених в галузі податкового права, зокрема О.В. Панасюк, І.В. Косуля, М.Ф. Анісімова, М.О. Слатвінська та ін.

Метою даної роботи є з'ясування напрямів вдосконалення правового оподаткування суб'єктів малого підприємництва на прикладі зарубіжних країн. Відповідно до поставленої мети у статті вирішуються такі завдання: аналізуються нормативно-правові акти, в які впливають на функціонування малого бізнесу, досліджуються нормативно закріплені обов'язки платника податків, їх взаємодія з правами, досліджено особливості оподаткування суб'єктів малого підприємництва в зарубіжних країнах.

Позитивним результатом існування спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва є зростання кількості платників єдиного податку майже в 14 разів.

Чимала кількість необдуманих нововведень та несвоєчасність вирішення нагальних питань (різке підвищення інфляції, нестабільність курсу долара, зубожіння населення тощо) призвела до збільшення кількості негативних сторін спрощеної системи оподаткування. У зв'язку із зміною розміру деяких економічних показників необхідно було редагувати певні критерії спрощеної системи: максимально допустимий розмір виручки, ставка єдиного податку тощо.

Варто врахувати, що функціонування ФОПів починаючи з 2017 року було значно ускладнено. З 1 січня 2017 року було внесено зміни до ЗУ "Про збір та облік єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування", відповідно до змін визначення бази нарахування єдиного соціального внеску для платника за періоди, коли не було прибутку – це вже не право, а обов'язок. Отже, тепер незалежно від того отримав ФОП чи не отримав дохід, сплатити мінімальний розмір ЄСВ він буде змушений. Такий мінімум становить 704 гривні на місяць. Якщо взяти до прикладу роздрібний продаж на базарі. То для підприємця ця сума є доволі значною. Дані зміни дуже негативно вплинули на кон'юнктуру підприємницького ринку України, оскільки з початку 2017 року припинило свою діяльність близько 300 тисяч ФОПів.

Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України" також були внесені зміни в ст. 265 Кодексу законів про працю України, у частині відповідальності за порушення законодавства про працю. Зокрема за недопущення інспекторів до перевірки на підприємстві, яка стосувалась оформлення працевлаштування працівників – встановлюється нечуваний розмір штрафу в розмірі 100 мінімальних заробітних плат. Штраф у розмірі 320 тисяч є не виправдано великим, особливо для малого

бізнесу, у якого і так дуже обмежені фінансові ресурси, а враховуючи відсутність в Україні програм кредитування малого бізнесу, ситуація викликала шквал негативу.

Дані кроки негативно вплинули на функціонування малого бізнесу, тож питання вдосконалення наявної спрощеної системи потребує подальшого дослідження. В Україні спрощена система оподаткування, доволі часто використовується суб'єктами великого бізнесу, які подрібнюють власну діяльність, створюючи на кожний сегмент окремого спрощенця, що дозволяє їм зловживати своїми податковими правами – ухиляючись від сплати належної кількості податків. Дана ситуація призводить до того, що спрощена система потребує якісного оновлення (яке унеможливило б зловживання даною системою оподаткування).

Іншим шляхом вирішення даної ситуації - є модифікація спрощеної системи оподаткування у особливий режим оподаткування, що було запропоновано у так званому Ліберальному проекті ПКУ (Законопроект №3357). Особливості даного режиму було опубліковано на платформі Taxlink: "Статус мікропідприємців (роздрібна торгівля на ринках, традиційні народні промисли тощо) пропонується поділити на 2 категорії: перша – річний обсяг доходу до 2 млн грн, праця найманих осіб не використовується, ставка податку фіксована – 500 грн на місяць; друга категорія – річний обсяг доходу до 5 млн грн, не більше 10 працівників та ставка податку 2% від обсягу доходу. Малий бізнес (надання послуг населенню та платникам на особливому режимі оподаткування, до 25 працівників та не більше 25 млн грн доходу в рік) отримає диференційовану ставку податку з доходів – 3%, якщо особа зареєстрована як платник ПДВ, і 5% відповідно, якщо суб'єкт не зареєстрований платником ПДВ" [4].

Вже зазначалось, що для того, щоб якісно змінити малий бізнес в Україні, державна політика повинна змінити свою орієнтацію з фіскальних

цілей (це повинно бути основним напрямом для великого бізнесу) на стимулюючу для пришвидшення економічного росту малих підприємств.

Європейський Союз створює максимально сприятливі умови для ведення малого та середнього бізнесу. Тому всі підприємці дотримуються даних актів, що є найважливішими при веденні підприємництва у Європі: Small Business Act for Europe та Competitiveness and Innovation Framework Programme. В Акті про мале підприємництво закладені всі законодавчі основи для започаткування та розвитку бізнесу. Другий акт – структурна програма – носить рекомендаційний характер, але є дуже корисною при запровадженні інновацій на підприємстві.

Світова практика оподаткування малого підприємництва йде двома шляхами:

- Оподаткування на основі загальної системи з наявністю пільг та преференцій для малого бізнесу (в більшій мірі це стосується податку на прибуток);
- Впровадження спеціальних (альтернативних) режимів оподаткування малого бізнесу.

Узагальнення основних положень податкових систем і моделей у зарубіжних країнах дозволило зробити висновок про наявність у них загальних рис та використання потужних інструментів [3, с.119-120]:

- система пільг та звільнень (Великобританія, Франція, Італія, Швеція,
- Нідерланди, Німеччина, Естонія, Болгарія);
- диференційовані ставки (Італія, Нідерланди, Великобританія);
- прискорена амортизація (Франція, Польща);
- спрощена процедура обліку і звітності (Великобританія, Швеція);
- стимулювання науково-дослідної діяльності (Франція, Нідерланди);
- спеціальні режими оподаткування (Франція, Литва);
- зменшена база оподаткування (Чехія).

Переважна більшість держав з колишнього Радянської Союзу, які вже зараз є членами ЄС для малого бізнесу запроваджуються або окремі альтернативні режими оподаткування або надаються податкові пільги. Проте такі держави, як Словаччина, Естонія не використовують альтернативний режим оподаткування для малого бізнесу, і дуже обмежено допускають використання пільг. Головним принципом оподаткування в даних країнах являється рівність в оподаткуванні для всіх категорій платників податків.

Підсумовуючи вище сказане можна зробити висновки, що оподаткування суб'єктів малого підприємництва необхідно якісно вдосконалювати для стимулювання підприємницької активності. Спрощена система потребує не скасування, а оновлення/вдосконалення. Перехід всіх суб'єктів підприємницької діяльності на загальну систему оподаткування – є еволюційним підходом до якого ми маємо виважено рухатись. На шляху до реформування податкової системи необхідно використовувати найкращі податкові практики з адаптацією під національні особливості та економічні умови в державі.

Література

1. Анісімова М.Ф., Косуля І.В. Інститут податкового омбудсмена як один із засобів забезпечення прав людини і податкових відносинах / М.Ф. Анісімова, І.В. Косуля // Юридичний науковий електронний журнал. – 2014. - №4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://lsej.org.ua/4_2014/32.pdf
2. Панасюк О.В. Перспективи удосконалення альтернативних режимів оподаткування в Україні / О.В. Панасюк // Ефективна економіка. – 2015. - №5. – С. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4047>

3. Слатвінська М. О. Альтернативні системи оподаткування малого бізнесу: стан, проблеми, перспективи: монографія / М. О. Слатвінська. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 252 с.
4. Чому Україні потрібен ліберальний ПК? - Шрішол Катамадзе [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://taxlink.ua/ua/news/chomu-ukraini-potriben-liberalnij-pk-grigol-katamadze.htm>